

יש א מיי פ"ח מהל'
שנת הלכה א'
ב מיי פ"ח מהלכות
גליל הלכה ב'
בא ג מיי פ"ח מהל'
שנת עשור ה' א'
קמא לטן סוף ט"ו ע"ע א"ח
ס' הריב טעף א'
בב א מיי פ"ח מהל'
מקוואות הלכה ב'
קמא עשין רמח טו"ש ע"ע י"ד
ס' קמא טעף א'
גא א מיי פ"ח מהל' א'
קמא טע טו"ש ע"ע א'
ס' קמא טעף א'
ד א מיי פ"ח מהל' הלכה
טו קמא טע טו"ש ע"ע א'
י"ד א מיי קמא טעף א'
בה א מיי פ"ח מהל' הלכה
יב קמא טע טו"ש ע"ע א'
טעף א'
כו א מיי פ"ח מהל' שנת
הל' טו טו"ש ע"ע א"ח ס'
טעף טעף טו:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ב) שנת קב קרי: סוכה
ו. נדבום סוף. לקמן כד.
גליל פ"ח מ"א.
ב) [קמא ד: י] זמלא לא.
מגינה י"א פסחים קט.
א) [סוכה ג. י] כ"ק פ"ע ע"ע.
ג) [סוכה ג. י] ע"ש נדה
א) [סוכה ד. י] ע"ש.
ה) סוכה י: נדה סו:
יגמח ע"ה. (ו) [שנת י: א'
על סוכה ג. י] [שנת
כ. סוכה ד. י] (ס) [סוכה
ה: ג. גליל פ"ח מ"ז]
ממנוט א. י. שבת
קב. י. כגון חגיגה ט.
פ) ריב"ב א' שחולק
על החסיד בבבאיר דגון
רש"י. (ט) ע"י מ"ק ד
ע"א.

האנה *כנורגרת להוצאת שבת רמון כרתגן
ב) בבל כלי בעלי בתים שיעורן כרימונים * ארץ
זית שמן (ודבש¹⁶) ארץ שכל שיעוריה בויתים
כל שיעוריה ס"ד והאיבא הני דאמון אלא
איבא ארץ שרוב שיעוריה בויתים דבש
יכבותבת הגסה ליום הכיפורים והיסברא
שיעורין מוכתב כתיבי אלא הלכתא גינהו¹⁷
ואסמכניהו רבנן אקראי הציצין דאורייתא
גינהו דכתיב * ורחץ¹⁸ את כל בשרו (במים)
ד' שלא יהא דבר הוציא בין בשרו למים
במים בני מקוה כל בשרו מים השכל גופו
עולה בהן וכמה הן אמה על אמה ברום ג'
אמות ושיעורו חכמים מי מקוה מ' סאה כי
איצטרך הילכתא לשערו¹⁹ וכדברה לר רב
הונא דאמר רבה בר רב הונא ג' ניבא אחת
קשורה הוצאת שלש אינן הוצאות שתיים
איני יודע שערו נמי דאורייתא הוא * דתניא
ורחץ את כל בשרו את המפל לבשרו²⁰ והו
שער כי אתאי הילכתא לרובו ולמיעוטו
ולמקפיד ולשאין מקפיד וכדר' יצחק * דאמר
ר' יצחק דבר תורה רובו ומקפיד עליו הוציא
ושאינו מקפיד עליו אינו הוציא וגורו על רובו
שאינו מקפיד משום רובו המקפיד ועל
מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד וליגורו
נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו
המקפיד אי נמי משום רובו שאינו מקפיד * היא
גופה גזירה ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה
מחיצות דאורייתא גינהו דאמר מר * ארון
תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה לא
צריבא (ה) * לר' יהודה דאמר אמת בנין באמה
בת ששה אמת כלים באמה בת חמשה
ולר' * דאמר כל האמות היו בנינויות מאי
איבא למימד לר' מאיר כי אתאי הילכתא
לגוד וללבוד ולדופן עקומה: **היה גבוה**
מעשרים אמה וכו' למעט כמה ממעט כמה
ממעט כמה דצריך ליה אלא רחבו בכמה
רב יוסף * אמר טפח אבי ארבעה
ליבא ויהא קא מיפלגי דמאן דאמר טפח
קסבר מותר להשתמש תחת הקורה

תוספות ישנים

א) אלא ודאי הלכתא
למטה סתמה והו
מוקמינן ליה לנדר הכי
למיטרינן קלה לשטר ולי
לאו הלכתא ה"ל כולו
קמ"ל הלכתא ליתו בן
לשטר בן לנדר:

הגהות וצינונים

א) [בבב"ב מא ע"ב
ליהא גם בילקו ליתא]
(גליון.) וכן ליתא
בבב"ב: [ב] [בסוכה ו ע"א
בבב"ב שם איתא
אלא מדבריה וקרא
אסמכתא בעלמא
(גליון.) לפיכך בביב
איתא "ולחכת" ורק
בבב"ב איתא "מירבנן"
(ועי' בילקוין כאן
ע"ל)
ד' דתניא (דבר' ד' רחץ
במים את כל בשרו]
(גליון.) דק"ס. וכן
בכמה דפ"י. ועי' באן
יעקב. התקם שאלה פ'
אחרי' שאילתא ע"ד.
מ"ב. וקרא ע"ד. יג.
ד' כ"ס איתא דברות
את שערו א"א כי
איצטרך. הלכתא
(גליון.) [ס] דבר' ד' נוסף
יעקב: [ו] דבר' ד' מה"ד
בבב"ב. כל דבש
וכו': [ז] [בירושלמי דגורו
פ"י איתא בהל' דהדון
רש"י שכן מהל' שטר
שנאמר להלן רביעית אף
כאן רביעית ופי' בעל
קרבן העדה להלן רביעית
בבב"ב הקפיד רביעית
דבעין שיטת מדי
דמישטר. ובכן מלח
הה"ק דבפס' כאן הוא
בטעות. וכן בחסיד סוכה
ו ע"א ס"ה גפן וכו'
איתא על נכון (גליון.)
לפיכך כל התיבות
לכתיב בנין שטר רביעית
הה"ק הכורה מותר
ובתוס' לאורש ליתא
תיבות אלו: [ח] דנצ"ל
ממה שהיה האחר יוצא
לבד (בבב"ב): [ט] נראה
דב"ס יצ"ל ע"י לקמן
בכ"ף ד' ח ע"ב):

הגהות ה"ח
א) נמי לא נר"ה אלא
לרבי יהודה: (ב) תוס'
ד"ה שיעורין וכו' יקב
מנוולת זית וסמנו וכו'
ויקב במציא זית
וסמנו עד שהשלמו:
ג) ד"ה וומר וכו' ולא
לה. לפ"כ. ג"כ ע"ל
טקף דף י"ב: [ז]
תורה אור השלם
א) ארץ הקנה ישעיה
ג' והאנה ר' רמון ארץ
זית וכו' וקרא:
(ה) [ה]
ב) וא"ש כי תצא מן
שבת יצא ר' רמון בפנים
את כל בשרו וקמא עד
הערב: [ו] [ח] [ט]
רבינו חננאל
היה גבוה מבי' אמה וכו'
למעט ממעט בכמה עד
שיעוריהו כ"ב. רחבו
בכמה ממעט רב יוסף
אמר טפח כלומר שיעור
רוחב הקורה. ליבא באה
פליגי אביי ורב יוסף. רב
יוסף אמר טפח [קסבר]
מותר לו להשתמש תחת
הקורה בשמטא משתמש
במקום שהוא עשירי
אביי אמר ד' טפחים
[קסבר] שאסור לו
להשתמש מן המבוי תחת
הקורה תחת הקורה
לחלוק דמי ומן הקורה
ולפנים המבוי [מתוך]
לפיכך צריך מקום אחר
ולחלוק תחת הקורה להיות
בחוץ עשירי שהוא מותר
לו להשתמש בו מן המבוי.
ודחינן לא כולי עלמא
מותר להשתמש תחת

ליקוטי רש"י

תאנה. מה שיערו כה.
כנורגרת הוצאת
שבת. שיעורו נכל
הלכות. כל כ"י
בעלי בתים שיעורין.
נקיטתה (סוכה ו. ו.)
כרימונים. יקב מנוולת
רמון טהור עליו במים
הקוב על גלילס הלך
יקב כמנוולת קטניות
מנוולת לויים יקב
מנוולת זית משתמש
לאגוים יקב מנוולת אגוז
שסתמה צ רמנוים אלא
על אגוז העומד למכור
לא היו שיעוריה כפי
[ב"ב"ב כ"א:]. לדע עייק
מנוולת רמון שם כלי עליו
ומקבל עומתה לפי שבעל
היתא הם על כלי וסוכה

רבי יוסי אומר לעולם לא ירדה כפינה למטה מעשרה דכתיב השמים
שמים לה' והארץ נתן לגבי אדם ולמטה מעשרה טפחים חשיב
ארץ דכתיב ודברתי אתך מעל הכפורת אלמלא עשרה היו ממזילה
למעלה מעשרה לא חשיב ליה רשות תחתית אלא רשות אחרית:
אמת בנין. כגון אמות הקרשים והיעשות: אמת ב"ים. כגון אמות
הארץ והמזבחות והשלתן: באמה בת חמשה. דהשתא לא נפקא ליה
מארזן מדי לר' יהודה לא הו ארון כפורת אלא שנתה
טפחים ומתלה: בבינויות. צלמה צמ' ו' צינות לכל אדם ויש גדולה
ממנה כדאמר צליל לולין (פסחים סו.) שתי אמות היו צושון הצירה
אחת ימירה על של משה חצי אצבע ואחת ימירה עליה חצי אצבע
נמצאת ימירה על של משה אצבע: ג' גוד. דאמר' בצמנה דוכיח' גוד
אחית גוד אסיק ופחות מג'. ללבוד. ולשון לבוד כמו סויף דבר קצר
שהסויף עליו והארכיטהו: ובא * למעט. לעשות צינן אצבעת אף
עפר תחת הקורה כחך למעט גובה החלל: כמה מוטע. משמע
כמה יגיבה הקרקע: כמה דצריך ליה. עד שלא יהא החלל יותר על
עשרים: רחבו. של מיעוט להרחיבו לתוך אורך המצוי כמה:
טפח. כנגד רחבה של קורה ותחתיה: מאן דאמר טפח קסבר
מותר * השתמש תחת הקורה. דאמר חודו הצינור יורד וסותם
דמשמע לקמן (דף ה.) והלכך כיון דשיעור עשרים אמה משום
היכר הוא הרי יש היכר לעומד על איתו טפח שנגבה תחת הקורה:
ומאן
דכולי עלמא קורה משום היכרל משמע דעד השתא לא הו
לכולי

ראשונה עד שיטחה רביעית דהא דרשין שטר דכתיב גבי שטר
רביעית הדין¹ מה להלן רביעית אף כן רביעית חזרו לומר לא יוכל
ולא יטחה מה אכילה בזמית אף שמהי בזמית משמע דאכילה לכולי
עלמא בזמית ונראה לרבינו חס דגרסינן משמעין גפן כדי כלי
יין לגזור וקשה לפירוט רבינו חס כן
יכול לשער צמיס כמו עין צינן צמקס
שם זית אגורי יסיס עלין ולולצין
אס יפילו שיעור עלין ולולצין שאלכ
כשיעור שפיל הזית הן מים הן יין
חיב ולי בשמיה איירי לחיבו אס
שמה כשיעור מה שמפיל זית אגורי
מען היין דמשערין צינן שהוא דבר
מועט ולא צמיס שפיטא כיון דשמה
יין שלא ישר אלא צינן ומה לרין
קלה וגם לפ"ה קשה מאי נפקא
מינה ולי נראה דלפ"ה לא קשה כלל
דרביעית של חורה הוא אצבעיים
על אצבעיים כו' כדלמרינן צערי
פסחים (ד' קט.) וזהו מה שמפיל
צלה ומתלה מן המים לפי השזון דמי'
אלה למקוה והשתא משערין עלין
ולולצין שאלכ כשיעור שפילו מן היין
כלל מלא אצבעיים על אצבעיים שהו
שיעור גדול ולא משערין כשיעור
שפילו מן המים שהוא דבר מועט.
ע"כ הגה"ה: כ"ל כ"י בעלי בתים
שיעורין כרימונים. גבי כלי עץ מתניין
צמקת כלס פרק י"ז (מ"ה) אלא
גבי כלי חרס תנן צפ"א (מ"ה) דכלס
העשויים אלוכלס שיעורן כית והא
דלמך בטוף המלניע (שם ד' ה:)
חמש מדות כולי חרס יקב כמנוולת
זית וכו' ועדיין כלי הוא לקבל צו
רמונים היינו היכל דייחוד לרמונים
אלא קמתה הו כמנוולת זית:
שיעורין כרימונים. פרק י"ז
צמקת כלס (מ"ד)
תנן הרמונים שאמרו ג' אחוים
זה זה משמע לשיעורן ג' רמונים
וקשה דכפרק המלניע (שם ד' ה:)
אמר יקב כמנוולת רמון טהור משמע
רמון אחד ולקמן פ"ב (ד' ה.) עיי
חוקיה יקב כמנוולת זית וסמנו וכו'
ויקב (ג) עד שהשלמו למנוולת רמון מהו
ולא קלמך יקב כמנוולת רמון וסמנו
וחור ויקב כמנוולת רמון עד שהשלמו
לג' רמונים מהו וי"ל דג' אחוים לא
שילאו צידא אלא זה אחר זה ורין
קב רחב להוליא ג' זה אחר זה יומר
ממה שהיה האחד² לצד אי נמי ג'
אחוים פירוש שגדילים ג' צידה והס
רמונים ציננים ולא מאוזן
שגדילין אחד או צ' יחד שהס גדולים
ולא מאוזן שגדילין ד' או ה'
צידה שהס קטנים ועלולם רמון אחד
לצד קלמך:
הילכתא
גינהו ואסמכניהו רבנן אקראי. פרק
צמח דיומא
(ד' פ.) א"ר יוחנן שיעורין הלכה למשה
מסיני והיה כחצו צפריס שיעורין
מכתב כתיב אימא שיעורין של עושין
ולא גרסי' הכי דהא מסקינן הכא
דאסמכתא גינהו ועוד דלא הוה משני
מידי אלא גרסינן עושין מכתב כתיב
אימא וכו': דבר תורה רובו
ומקפיד ע"יו חוצין. פ"י צקונטרס
בשער שיעורין שיעורין שיעורין
מיעוטו שאינו מקפיד חוצין³ וקשה
לר"י דכפרק הערל (ימח' ד' עה.)
וס' אמרינן נכרית מעוברת שנתגיירה
אין צנה לרין טבילה וס' אמרין
אלימלא מושן דר' יתקם הו אמר רב
כננא לא שנו אלא רובו אלא כולו
מושן והשתא לדבריה הוה ליה לממר
כי אמר ר' יתקם בשער בשרו מי אמר
ועוד דכ' ד' תחת (ימח' ד' ה:)
מימי דס טעל צנל חוצין ואס טעל
הוה אינו חוצין ועוד אי בשער
דווקא אס כן כשנאמר הלכה למשה
מסיני הוה ארץ לומר שערו רובו
ומקפיד עליו חוצין אס כן שערו
הוה הלכה למשה מסיני ואמאי
לרין קרא לשעורא) וכי האו גוונא
פירך בצמנה דוכיח⁴:
מותר * השתמש תחת הקורה. פירש
צקונטרס דקסבר חודו הצינור יורד
וסותם ולא רנה לפ"ה (א) דמר
כבר היכרל לני רשות הרבים ומר
קבר היכרל לני משום דקלמך
תת רבי ואיעינת אימא

הגהות ה"ח

א) נמי לא נר"ה אלא
לרבי יהודה: (ב) תוס'
ד"ה שיעורין וכו' יקב
מנוולת זית וסמנו וכו'
ויקב במציא זית
וסמנו עד שהשלמו:
ג) ד"ה וומר וכו' ולא
לה. לפ"כ. ג"כ ע"ל
טקף דף י"ב: [ז]
תורה אור השלם
א) ארץ הקנה ישעיה
ג' והאנה ר' רמון ארץ
זית וכו' וקרא:
(ה) [ה]
ב) וא"ש כי תצא מן
שבת יצא ר' רמון בפנים
את כל בשרו וקמא עד
הערב: [ו] [ח] [ט]
רבינו חננאל
היה גבוה מבי' אמה וכו'
למעט ממעט בכמה עד
שיעוריהו כ"ב. רחבו
בכמה ממעט רב יוסף
אמר טפח כלומר שיעור
רוחב הקורה. ליבא באה
פליגי אביי ורב יוסף. רב
יוסף אמר טפח [קסבר]
מותר לו להשתמש תחת
הקורה בשמטא משתמש
במקום שהוא עשירי
אביי אמר ד' טפחים
[קסבר] שאסור לו
להשתמש מן המבוי תחת
הקורה תחת הקורה
לחלוק דמי ומן הקורה
ולפנים המבוי [מתוך]
לפיכך צריך מקום אחר
ולחלוק תחת הקורה להיות
בחוץ עשירי שהוא מותר
לו להשתמש בו מן המבוי.
ודחינן לא כולי עלמא
מותר להשתמש תחת

רבינו חננאל

היה גבוה מבי' אמה וכו'
למעט ממעט בכמה עד
שיעוריהו כ"ב. רחבו
בכמה ממעט רב יוסף
אמר טפח כלומר שיעור
רוחב הקורה. ליבא באה
פליגי אביי ורב יוסף. רב
יוסף אמר טפח [קסבר]
מותר לו להשתמש תחת
הקורה בשמטא משתמש
במקום שהוא עשירי
אביי אמר ד' טפחים
[קסבר] שאסור לו
להשתמש מן המבוי תחת
הקורה תחת הקורה
לחלוק דמי ומן הקורה
ולפנים המבוי [מתוך]
לפיכך צריך מקום אחר
ולחלוק תחת הקורה להיות
בחוץ עשירי שהוא מותר
לו להשתמש בו מן המבוי.
ודחינן לא כולי עלמא
מותר להשתמש תחת

רב נסים אגון

כי אתאי הילכתא
לגוד וללבוד ולדופן
עקומה. (בצל) לגוד זה
כמו שאמרו ב"ו אסמכתא
ובמכתב סוכה גוד אסיק
ומחיצת גוד אחית
המחיצת אלו וכו' והו
שאמרו כל פחות מג'
ללבוד ומי רודפן עקומה
מפורשת בפרק א' מסוכה
דף (ז) בית שנפתח וסיק
זה גבוי אס יש בין
הכותל של בית כאלו
הוא סוף לסיכור ודואן
כאלו הוא דופן עקומה
ונכשיר בו הסוכה:

רבינו הנחל

פחות מד' אמות נידון משום (לחי) [מבוין] ואין צריך לחי אחר להתירו ש"פ דשע"ט מבי' ד' אמו' בעינן ורב יוסף אמר לך לא אתא לאשמעינן אלא כל הווא מד' אמות ולמעלה נפק ליה מתרת לחי והוי הוא כמבוין וצריך הווא לחי להתירו וצריך הווא לחי לתפוחי' הוי מבוין ומביענין לך הווא בבולט וצריך לחי להתירו אותו לחי היכן מעמידו, אם מעמידו בראשו של בולט נמצא מוסף עליה. ופריך כו' פפא דמוקף ליה כנגדו בבולט אחר שנבנה. רב הונא א' ליעול אינו מעמידו אלא בראשו של בולט וכגון שבולט יתר או פחת שיהא נראה יתר בולט או שוקע אבל משהו עם אותו לחי הבולט לו. אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא במבוין ד' אמות שנמצא הבולט ד' אמות ומצאו עור ד' אמות מבוין והכל צריכין דברי ההיתור אבל מבי' ד' אמות ד' מן לחי הבולט אין צריך לחי אחר להתירו אלא נידון כעומד מרובה על הפרוץ מקו' וכו'. ופרקינן מה לחצר שכן פרתיה בעשר הדמן חצר שפרצה מב' ורחויה רב ואיקמה רב בעשר וכגון שפרצה בקרקע וזית פרתיה בקרן וזית לא עבדי איניש. תאמר במבוין שפרצתו

רב נסים גאון

חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת במרובה עומד על הפרוץ. לפיכך הווא הפרק פורשי כי החצר צריכה פסין ואין מועיל לה לחי וקורה כלום חוץ וצ"ע (דף טו) שצ"ע וניתרת בפס אחר ר' אומר בב' פסין אחר ר' אמי אמר ר' יהודן חצר צריכה ב' פסין ועומד של דברי שהיא ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ כי כל מיתות של שבת צריכות עומד מרובה על הפרוץ חוץ מפסי בריאות כמו שאנו עומדין לפרשו וכל שכן המבוין שמועיל לחי וקורה שיעול בו עומד מרובה על הפרוץ: מה לחצר שכן פרצה ב' כבד והכונה מה שאמרה הגמשה בזה הפרק כל פרצה שהיא כ' אמות כו' וגם בפרק חלוץ (דף טו) כותל שיש בו חצרות גבוה' י' טפחים נפרץ הכותל עד י' אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחר מפני שהיא כפחה כבר נתברר לך כי פרצה חצר ב' ומה שאמרו פרצה מבוין כבד כבד מפרש אחר כך הונא אמר אחר זה ואחר זה בד':

ה: מבוין שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

פחות מארבע אמות נידון משום לחי. וסמכין עליה ואע"ג ללא לשם לחי הוקצע משום דקיימא לן כחצי צלמי העומד מאליו ואפילו לר"מ^(ט) לפסק כרצא מ"מ הכא איירי אליבא דרב הונא ואצי מרב הונא דייק לה דרש"י מדקדק דמיירי הכא צלל הוקצע לשם לחי מדמפליג צין ד' לפחות מנד' דלילו עבדיה לשם לחי פשוט צלל עיני דמשום דרש"י בסתימתו לא גרע מלמי דרש"י כדפי' רש"י בסמוך אצל הווא דלקמן לרוך המוצק הואיל והוי משום מצי' אפילו הוקצע לשם לחי ולהכי כי דייק מנייה לקמן (ד' י:.) שמע מנייה חלת לא קאמר שמע מנייה ד' דלמי העומד מאליו הוי לחי ולקמן (דף טו:.) פרש"י ולרש"י ליהוי כנראה נמצחן ושהו מצפנים שכן דרך מעמידו לחי שמושקן קימט' כלפי חוץ א"כ משמע דר"ל אע"ג דהוקצע לשם לחי נידון משום מצי'.

פחות מארבע אמות נידון משום לחי ואין צריך לחי אחר להתירו ד' אמות נידון משום מבוין וצריך לחי אחר להתירו אותו לחי היכן מעמידו אי דמוקי ליה בהדיה אוספי הוא דקא מוסיף עליה אמר רב פפא ד' דמוקי ליה לאידך גיסא רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפילו תימא דמוקי לה בהדיה ד' דממפי ביה או דמבצר ביה^(ט) אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא במבוין שמונה אבל במבוין שבעה^(ט) נותר בעומד מרובה על הפרוץ וקל והומר מוצר ומה חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ מבוין שניתר בלחי וקורה אינו דין שניתר בעומד מרובה על הפרוץ מה לחצר שכן פרצתה בעשר תאמר במבוין שפרצתו בארבע^(ט) קסבר רב הונא בריה דרב יהושע מבוין נמי פרצתו בעשר למואן קאמרינן לרב הונא והא רב הונא פרצתו בד' סבורא ל' רב הונא בריה דרב יהושע טעמא דנפשיה קאמר רב אשי אמר אפילו תימא ד' במבוין שמונה נמי לא צריך לחי מה נפשך אי עומד נפיש נותר בעומד מרובה על הפרוץ ואי פרוץ נפיש נידון משום לחי מאי אמרת דשוו תרוייהו כי הדרתי הוה ליה ספק דבריהו^(ט) וספק דבריהו להקל: אמר רב חנין בר רבא אמר רב מבוין שנפרץ מצי'.

ארבע אמות נידון משום מבוין. אפילו למ"ד (ה) לקמן ד' (טו.) לחי משום מחילה דהיה לו להועיל יותר אם סותמו מ"מ היכר קלת צעין ואע"ג דהיכר דהעמידהו לשם לחי לפי הקונטרס מועיל אע"ג דאין היכר מ"מ ל"ל כשהעומד לשם לחי יש קול ואיכא היכירא: **אותו** רחב יותר משמונה קא צעיי דברוח צ' היכן ששמעידנו הוי עומד מרובה: קל והומר מוצר. אע"ג דלחצר ומצי' שזין לכשחן מרובעין צריכין פס ד' ואם ארצן יותר על רחבן נותרין צלמי וקורה^(ט) מכל מקום עבד קל ותומר שפיר דצמקוס דלא מהני לחי וקורה דהיינו צמרוצים מהני עומד מרובה ואמתי' רביעית הוא דעבד קל ותומר דליהני עומד מרובה אצל שיעול עומד מרובה צלל ד' מחילות ליכא למילף דדיו לצלל מן הדיון להיות כדון כמו לחי: **אינן** דין שיהא נותר בעומד מרובה. פירש צקונט' ומיניה צמצי' ח' אע"ג דזהאי ק"ו נמי מני למשיריה דהא יותר מד' הוי האי פס וחלר משתירא צפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקצע ולא לשם תיקון פס הוקצע כי היכי דלפקינן מתורת לחי אפקינן נמי מתורת פס ור"י פי' דאין סברא ללמוד לענין תורת פס מחלר^(ט) דצמחר הפס מהני משום מחילה משום הכי כל שכן דמהני היכר דסותמו טפי אצל צמצי' שהקילו חכמים צלמי למ"ד^(ט) משום מחילה צריך שיהא שם לחי עליו אצל לענין עומד מרובה הוי ק"ו טוב משום דהוי מחילה גמורה שמועיל צלל ד' דפנות אצל לחי ופס לא מהני אלא צמתי' רביעית וליכא למימר פס ד' אמות^(ט) יוכיח ומהני צמחר ולא מהני צמצי' אף אפי' אצל עומד מרובה דכיון שאין יכול ללמודו מק"ו הכא נמי ליכא למימר חוכמה ועוד מה לפס ד' אמות^(ט) שכן לא מהני אלא צמתי' רביעית תאמר צעומד מרובה דמהני צלל ד': **תאמר** במבוין שפירצתו בארבע. וא"ת והיא גופיה יליף מק"ו מחלר שיהא פרצתו בעשר ומאי טעמא דרב הונא דלחצר צמצי' וי"ל דלא שייך ק"ו אפרצה עשר משום דהוי הנותנת דבשיל צמצי' שיהא אפי' צלמי משהו הוי פרצתו צד' ואפילו לאידך לישנא דלחצר לקמן (ד' י:.) גבי פסי ציראות כיון דאקילו צהו חד קולא אקילו צהו קולא אחריתי התם משום עולי רגליה^(ט) הקילו קולא יתירא מפני דומקן וא"ת א"כ מני פריך מה לחצר שכן פרצתו צ"י מה פירכא היא זו נימא היא הנותנת משום דלא התרמי' אלא צעומד מרובה^(ט) שרי עד עשר וי"ל דהיא הנותנת לא לאמרי' אלא לקמור הק"ו אצל לקמור הפירכא כד' לקיים הק"ו לא לחצר: **שפירצתו** בד'. וא"ת ועשה ק"ו מלחי וקורה שאין שמועיל צמחר מהני צמצי' עומד מרובה כו' וי"ל דאיכא למימר פירכ' עשר חוכמה וליכא למימר דליף שלא יועיל לחי וקורה למצי' ועומד מרובה לחצר דגמירי לה מסיני דמהני וכן שיעול לחי וקורה לחצר ליכא למילף דעיי פס ארצעה ועוד דמעומד מרובה ליכא למילף דמה לעומד מרובה דמהני צלל ד' דפנות וממצי' נמי ליכא למילף דמה למצי' שכן פרצתו צמצי' עומד מרובה ומהו וי"ל דכיהא (ה) קיימא לן אליבא דרב הונא צריה דרב יהושע דלית ליה לקמן (ד' טו:.) פרוץ עומד אסור וא"ת והמאי הוי ספק דלימא (ה) קיימא לן דדבי' אצל אפשר ללמנא דקיימא לן כרצ פסא דלחצר פרוץ כעומד מותר ואי לא אפשר ללמנא ליתוס דלימא פרוץ מרובה וכן צפרק (ה) חלון (ה) ללמנא דקיימא לן כרצ פסא מחלה אי הוה כרוב משמע דאפשר ללמנא והא דלמרינן צפרק ג' דיצמנות (ד' טז.) לא סתם לן חלון כר"י הגלילי דלחצר אפשר ללמנא היינו צדי שמים ובהזורק (ג' טז.) גבי ספק קרוב לו ספק קרוב לה דלחצר ויתמי' הי מנייהו קדים וכו"ת כשצאו שניהן צמח

פחות מד' אמות. פחות מד' אמות. פחות מד' אמות. פחות מד' אמות נידון משום לחי וסמכין עליה ואע"ג ללא לשם לחי הוקצע משום דקיימא לן הלכתא כחצי צלמי העומד מאליו ד' אמות. אם היה צולט לחוץ רוחצ המצי' ד' אמות נידון משום מצי' כולומר כיון דלרוך הכסר מצי' נותר צדק צעלמא ומיקרי מצי' הכא נמי נפיק ממורת לחי ולא סמכין עליה ואע"ג דלילו עבדיה משום לחי הוי כשר דמשום דרש"י צמתימא לחי גרע מלמי משום הכא כיון דלאו להכי אוקצע אכן צממשה לא נעיקן לאפוקיה ממורת כותל ולשווייה לחי דכיון דנפק ליה ממורת לחי ונמנל^(ט) שאין תיקון למצי' זה ונרץ לחי אחר להמיר המצי'. אלמא מדקתני דצדרי' מד' אמות לא הוי מצי' לאפוקי ממורת לחי שמע מינה הכסר מצי' צד' אמות: בהדיה. אצלו צרוצב המצי': באידך גיסא. אצל כותל האחר כנגדו: דמפיי ביה או דמבצר ביה. גבה ממנו לחי נמוך ממנו א"י^(ט) או ד' ממנו או דק נמנו כמי שימשך ממנו ולחון או הימנו ולפנים: במבוין שמונה. שרצב שמונה אמות וכל שכן אם יומר: אב' במבוין שבעה נותר. המצי' ואע"פ שאין זה לחי הואיל וסתימת הפתח מרובה על הפרוץ: ומה חצר. מרובעת או רחבה יותר על אורכה שאינה ניתרת צלמי וקורה אם נפרץ כותל שעל פני רשות הרצים על פני כולו והעמידו צ' לחי משהו אצו ממיר אכ"כ יש צ' פס ד' כדלמרינן לקמן צפרקין (דף יב.) פסי חצר צריכין שיהא צדן הפרוץ. ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ. אפילו נפרצו צה פרצות הרצה צד' מחילותיה קציב ונשמיר שם מן העומד עד שרצו עומדים על הפרצות ומותרת צלל שום תיקון: מבוין שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים צלמי משהו: אינו דין שיהא נותר בעומד מרובה על הפרוץ. צלל שום סימן אחר ומיחו מצי' שמונה אע"ג דזהאי קל ותומר נמי מני למשיריה דהא יותר מארצעה טפחים הוי האי פס וחלר משתירא צפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקצע שם ולא לשם תיקון פס הוקצע שם כי היכי דליכא מתורת לחי יכא מתורת פס ולא מנכר' מילתא ואמרינן ומה פתחו ולא נעשה צ' תיקון להחירו: חלר אין פירכא עשר אפוקיה צה א"כ^(ט) הוי מלואו צמותל^(ט) או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתינן (לקמן דף טו:.) כל פירצה שהיא בעשר אמות מותרת: תאמר במבוין. דלחצר רב הונא צמצי' לקמן (דף י:.) למואן קאמרינן ד"ב הונא. האי ק"ו אליבא דמאן קאמר ליה רב הונא צריה דרב יהושע אליבא דרב הונא רציה^(ט) תלמידיה דרב דהא הך שמעתין דלמי הצולט רב הונא אמרה ומילתיה דרב הונא קא מפרש רב הונא צריה דרב יהושע: פירצתו בד' סבורא ליה. לקמן צממעין^(ט): בעבא דנפשיה קאמר. והכי קאמר צמצי' שמונה קא מסתברא מילתיה דרב הונא אצל צמצי' שבעה לא מסתברא חוכמה דאיכא למישיריה צקל ותומר: אי עומד מרובה על הפרוץ. שהיו ארצע אמותיו של לחי שזקוקת ונמנל פרוץ חסר מארצעה הרי נותר צדק: ואי פרוץ מרובה. נמנל שאין ד' שלמות צלמי ונידון משום לחי דהא רוב צד' אצל אין יכולין ללמנא: בואי אצרת. לאוקרו דלימא ללמנא וכי הדדי יניהו ואין כלן לחי שהרי יש צ' ארצע אמות ולא עומד מרובה: הוי ספק דבריהם. שמא ללמנא ואסור ושמא לא ללמנא ומותר דלעטול מצי' מדרצנן הוא וספק דצרייה להקל: מלידו

מותרת צלל שום תיקון: מבוין שניתר. פתיחת כותלו הסמוך לרשות הרצים צלמי משהו: אינו דין שיהא נותר בעומד מרובה על הפרוץ. צלל שום סימן אחר ומיחו מצי' שמונה אע"ג דזהאי קל ותומר נמי מני למשיריה דהא יותר מארצעה טפחים הוי האי פס וחלר משתירא צפס ד' כיון דלאו לשם לחי הוקצע שם ולא לשם תיקון פס הוקצע שם כי היכי דליכא מתורת לחי יכא מתורת פס ולא מנכר' מילתא ואמרינן ומה פתחו ולא נעשה צ' תיקון להחירו: חלר אין פירכא עשר אפוקיה צה א"כ^(ט) הוי מלואו צמותל^(ט) או יותר מעשר והכי קיימא לן צמתינן (לקמן דף טו:.) כל פירצה שהיא בעשר אמות מותרת: תאמר במבוין. דלחצר רב הונא צמצי' לקמן (דף י:.) למואן קאמרינן ד"ב הונא. האי ק"ו אליבא דמאן קאמר ליה רב הונא צריה דרב יהושע אליבא דרב הונא רציה^(ט) תלמידיה דרב דהא הך שמעתין דלמי הצולט רב הונא אמרה ומילתיה דרב הונא קא מפרש רב הונא צריה דרב יהושע: פירצתו בד' סבורא ליה. לקמן צממעין^(ט): בעבא דנפשיה קאמר. והכי קאמר צמצי' שמונה קא מסתברא מילתיה דרב הונא אצל צמצי' שבעה לא מסתברא חוכמה דאיכא למישיריה צקל ותומר: אי עומד מרובה על הפרוץ. שהיו ארצע אמותיו של לחי שזקוקת ונמנל פרוץ חסר מארצעה הרי נותר צדק: ואי פרוץ מרובה. נמנל שאין ד' שלמות צלמי ונידון משום לחי דהא רוב צד' אצל אין יכולין ללמנא: בואי אצרת. לאוקרו דלימא ללמנא וכי הדדי יניהו ואין כלן לחי שהרי יש צ' ארצע אמות ולא עומד מרובה: הוי ספק דבריהם. שמא ללמנא ואסור ושמא לא ללמנא ומותר דלעטול מצי' מדרצנן הוא וספק דצרייה להקל: מלידו

[שנה לה. לקמן מה: צילה ג' (ב) לקמן טו. ע"ש (בסוף העמוד) ד"ה ואפילו (ועי' קדושין גב. וברשי' שם ד"ה יע"ל ק"ם ועי' חוסי' (א) לקמן יב. ושם ע"ב (ד) דף ה. (ב) עי' חוסי' קדושין גב. ד"ה ביע"ל, (ו) עי' רשב"א, (ז) לקמן יב. (ח) לקמן כ ע"ב.

הנהגות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ארבע וכו' למח' דלמח. י"ב לקמן דף יב ע"ב: (ב) ד"ה וספק וכו' וי"ל דלכא קאי אליבא דרב הונא: ע"ב.

גילוי הש"ס

תוס' ד"ה ארבע. אפילו פ"ד. י"ל דלמח' דלמח. י"ב לקמן דף יב ע"ב: (ב) ד"ה וספק וכו' וי"ל דלכא קאי אליבא דרב הונא: ע"ב.

ליקוטי רש"י

מבצר. מחסר. ע"י ע"ז טו. דשוו תרוייהו כי הדרתי. שניין עיני ע"י כ"ק לב.

הנהגות וצינונים

[ב] בבתי וראשונים דמפטי ביה פורתא או דמבצר ביה פורתא: [ג] צילל במבוין שבע (ע"ב) ובכתי' שבע אמות: [ד] צילל בארצעה (טפחים, רש"י), וביה בבתי: [ה] ב' הדיבורים האלו שייך לפעול ע"ה (הגרי"א חבור). [ו] בב' העתיק נמצאו (ואילו צילל וכו') דנפק ליה מתורת לחי נמצא שאין תיקון וכו'. ובכתי' ראשונים מעתיקי לשון רש"י ליתא חבורה ד' כדיון דנפק ליה מתורת לחי ולא ראתו מעולם דאפי' רבא רבא של רב הונא בריה דר"י לא ראה את רב הונא (ע"י חוסי' בכורות יא ע"א. ד"ק): [ז] צילל נידון (חכמת מנחם). ובכתי' איתא כהגון ד' נידון משום מבוין (ובלשון הגמ' שם ד' אמות' נידון משום מבוין). ומשכח א"כ כלפנינו: [ח] לשון ההוה ד' אמות' אינו מדוקדק וה"ל למינקט פס ד' טפוחין: המנהי בחצר וכו' (מהרש"א). ועי' רש"י, שפ"א. גזו יוסף מה שהקשו על דבריו: [ט] נראה דצ"ל אלא בפס ארבעה (מראה כהן):